

НЕДЕЉА ИМУНИЗАЦИЈЕ У ЕВРОПСКОМ РЕГИОНУ СЗО

27.4.- 3.5. 2025. године

„Имунизација за све је остварив циљ“

Европска недеља имунизације обележава се од 2005.г. по двадесети пут под слоганом „Имунизација за све је остварив циљ“ како би се промовисала свест о улози коју имунизација има у превенцији болести и заштити живота, са акцентом на неопходност високог обухвата имунизацијом у свакој заједници, како би се спречило епидемијско јављање сада, али и у будућности. Потребно је одржавати континуитет у спровођењу националних програма имунизације.

Имунизација је једна од најуспешнијих јавноздравствених иницијатива. Имунизацијом се превенирају болести, компликације и смртни исходи од вакцинама превентабилних болести као што су **дечија парализа, дифтерија, тетанус, велики кашаљ, хепатитис Б, морбили, заушци, рубела, неке врсте запаљења плућа, проливи изазвани ротавирусом и рак грлића материце**. Процењује се да се имунизацијом **сачува четири милиона живота годишње**. Сваке године се региструју два до три милиона смртних исхода од пнеумококних инфекција, ротавирусних инфекција, дифтерије, тетануса, великог кашља, малих богиња код невакцинисаних лица, међу којима је највише деце испод пет година живота. **Имунизација је допринела искорењивању великих богиња и доприноси искорењивању дечије парализе**, а број оболелих од малих богиња, рубеле, туберкулозе, великог кашља, тетануса и дифтерије је значајно опао.

У последњих 50 година имунизацијом је спасено 154 милиона живота, шест живота сваки минут сваке године, од којих 101 милион новорођене деце. Вакцина против морбила од увођења има најзначајнији утицај на редукацију смртности одојчади за 60%. Вакцине против 14 заразних болести које се користе у календарима имунизације у већини земаља света допринеле су редукацији од 40% смртних исхода на глобалном нивоу. Захваљујући вакцини против дечије парализе данас 20 милиона људи хода, а били би непокретни.

Европски регион СЗО бележи преко 84.000 случајева пертусиса током 2023. године, што је највећи број забележен од 1994. године. У 2024. години у Републици Србији пријављена су укупно 1683 случаја великог кашља са три смртна исхода код

невакцинисане деце млађе од три месеца. Највећи број случајева регистрован је у узрасним групама деце од 10 до 14 година, односно 15 до 19 година.

У 2024. години пријављено је 127.350 случајева малих богиња у Европском региону СЗО, што је двоструко већи број у односу на 2023. годину, а највећи у последњих 25 година. Око 40% случајева су деца узраста испод 5 година живота, од којих је половина била хоспитализована. Регистровано је 38 смртних исхода, од којих 18 у епидемији у Румунији. Највећи број случајева је регистрован у Румунији 30.692 и Казахстану 28.147. Пад обухвата вакцинацијом, који је настао обустављањем или одлагањем имунизације током пандемије ковид-19 довео је до епидемијског јављања малих богиња. У Србији се одржава ендемско присуство морбила.

Током 2024. године на територији Републике Србије регистрована су 884 случаја малих богиња са једним смртним исходом узрокованим морбилима код особе са територије Новог Пазара. Највећи број случајева (80%) регистрован је на територији Рашког округа, у оквиру епидемија пријављених у Новом Пазару и Тутину. Највећи број случајева (51%) регистрован је у узрасној групи од једне до четири године, при чему је већина оболеле деце у овој узрасној групи (97,6%) била невакцинисана. Компликација у виду упале плућа била је присутна код 14 оболелих особа, док је запаљење мозга регистровано код једне оболеле особе.

Поруке Недеље имунизације у Европском региону СЗО

- Вакцине су заштитиле здравље генерација у прошлости и штите здравље садашњих генерација.
- У будућности, вакцине ће бити доступне за још већи број људи и штитиће од још више болести.
- Вакцинација је значајно допринела редуковању смртности деце.
- Програми имунизације по земљама се континуирано иновирају и проширују тако да сада обухватају имунизацију деце, адолесцената и одраслих против најмање 13 озбиљних болести.
- Захваљујући вакцинацији, епидемијско јављање малих богиња је значајно редуковано у последњих 50 година у Европском региону СЗО, а епидемије се данас региструју у кластерима осетљивих особа. Висок обухват имунизацијом

све планиране деце сваке године је једини безбедан начин заштите популације од епидемијског јављања малих богиња.

- Велики кашаљ је респираторна инфекција која изазива нападе кашља са отежаним дисањем. Болест је посебно тешка код новорођенчади и мале деце код којих се могу развити компликације које доводе до смртог исхода, а може се превенирати вакцинацијом применом ДТП/ДТаП вакцине.
- Карцином грлића материце је болест која се може спречити вакцинацијом. Вакцинација против обољења изазваних ХПВ у преко 90% случајева је ефективна у превенцији карцинома грлића материце.
- Грип је акутна респираторна инфекција која је изазвана вирусима грипа који циркулишу у свим деловима света. Већина људи се опорави од повишене температуре и других симптома унутар недељу дана без лечења. Болест може изазвати компликације са смртним исходом, посебно код особа у високом ризику, укључујући оне који су веома млади, старије, труднице, здравствене раднике или оне са озбиљним хроничним поремећајима здравља. Вакцинација је најбољи начин превенције грипа. Имунитет након вакцинације временом опада, па је потребна вакцинација сваке године/сезоне да би се заштитили од грипа.
- Вакцинација је значајна у свим узрастима. Национални календари имунизације треба да се заснивају на најадекватнијем имунском одговору на вакцине везаном за узраст односно заштити у узрасту када је највећи ризик од оболевања од тешких форми болести и компликација.
- Неке вакцине, као што су инактивисана вакцина против грипа и вакцина против пертусиса су безбедне и препоручују се током трудноће да заштите трудницу и бебу. Антитела која се развијају као одговор након вакцинације штите трудницу током периода ослабљеног имунског система у трудноћи, али такође пролазе плаценту и штите бебу у раном животном добу. Вакцинацијом у трудноћи породиља се штите од озбиљних болести након порођаја и то преноси дојењем на своје новорођенче.
- Здравствени радници треба да буду кључни извор информација о вакцинама за родитеље. Изградњом поверења у вакцине спасавају се животи.
- Сваки родитељ има кључну улогу у заштити своје деце избором да их вакцинише.
- Свако дете заслужује да буде заштићено од вакцинама превентабилних болести.
- Вакцине штите од болести, спасавају животе и стварају основу за дуг и здрав живот.

- Вакцинацијом против заразних болести не штите се само вакцинисани, већ и они око њих.
- Мале богиње су једна од најзаразнијих болести. Невакцисана деца испод пет година живота су у највећем ризику од оболевања и компликација, укључујући и смртни исход. Вакцинацијом можемо елиминисати мале богиње.
- Рубела инфекција код трудница може изазвати побачај или конгениталне малформације плода. Вакцинацијом у детињству штити се особа цео живот.
- Вакцина против хепатитиса Б је 95% ефикасна у превенцији инфекције, развоју хроничне болести и карцинома јетре узроковане хепатитисом Б.

Достизање и одржавање колективног имунитета популације против заразних болести вакцинацијом је суштина заједничких напора у свим земљама света.

И не заборавимо да се успеси вакцинације другачије препознају. “Највећи успеси су они које не видимо...Сви они људи који нису патили или страдали од болести које су се могле спречити”